

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο

Μάριος Πλωρίτης
Νέοι, ναρκωτικά, βία

Εκείνο που, φοβάμαι, μας απασχολεί σχετικά λιγότερο, είναι το πρόβλημα που βρίσκεται μέσα στο σπίτι μας: το πρόβλημα των παιδιών μας. Όχι πως οι ελληνο-γονείς δεν νοιάζονται για τη διαβίωση, την εκπαίδευση, την ψυχαγωγία των βλαστών τους. Αλλά, πολλοί τους, πληρώνοντας γι' αυτές, πιστεύουν πως έκαναν το χρέος τους απέναντι στα παιδιά, νανουρίζουν τη συνειδήσή τους και τελεία και παύλα. Μόνο που τα αληθινά προβλήματα αρχίζουν ακριβώς μετά τα δίδακτρα και τα χαρτζιλίκια.

Μάρτυρας, τα στοιχεία που κοινολογήθηκαν τις προάλλες (17.12.1999) στο συνέδριο που οργάνωσε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, με θέμα «Προκλήσεις στη σχολική κοινότητα. Έρευνα – παρέμβαση», και που δείχνουν τρομαχτική έξαρση της χρήσης ναρκωτικών από μαθητές και της άσκησης βίας σε έμφυχα και άφυχα:

Μέσα σε πέντε μόλις χρόνια (1993-1998), η χρήση ναρκωτικών (κάνναβης, αμφεταμίνης, LSD, «έκστασης») από μαθητές Γυμνασίων και Λυκείων αυξήθηκε από 6% σε 14%. Ενώ το 63% των μαθητών έχει πάρει μέρος σε πράξεις βανδαλισμού μέσα ή έξω από το σχολείο... το 47% έχει δεχθεί επιθέσεις ή απειλές επίθεσης από έναν ή περισσότερους συνομηλίκους τους... το 9% έχει χτυπήσει άτομα έξω απ' το σχολείο... και το 7,1% ανήκει σε κάποια οργανωμένη ομάδα **παραβατικής** δράσης. Μ' άλλα λόγια, ένα μέρος της νεολαίας μας, διόλου ευκαταφρόνητο, απ' τη μια ναρκώνεται με παραισθησιογόνες ουσίες κι απ' την άλλη «εκτονώνεται» με πράξεις ζημιογόνες για τους άλλους...

Πάμπολλοι είναι εκείνοι που ρίχνουν το λίθο του αναθέματος στους νεαρούς δράστες –και επαναπαύονται. Θα ήταν λιγότερο μακάριοι, αν πρόσεχαν κάποιους άλλους παράγοντες και παραμέτρους –που βουούν, που έχουν γίνει κοινός τόπος, αλλά παραβλέπονται όσο και ο λεγόμενος «κοινός νους». Ας προσπαθήσουμε να τους θυμηθούμε:

Οι σημερινοί νέοι κατατρύχονται από πολλαπλές αντιφάσεις: Φυσικά, η εποχή μας τους προσφέρει πιο άνετη, πιο ελεύθερη, πιο «κοσμοπολίτικη ζωή», με πολύ περισσότερες δυνατότητες και ευκαιρίες μόρφωσης, επικοινωνίας, ψυχαγωγίας, παρά η μεσοπολεμική και άμεσα μεταπολεμική Ελλάδα, η αφανισμένη από πολέμους, κατοχές, εμφυλίου, η «επαρχιώτικη» Ελλάδα, με τις **προλήψεις** και προκαταλήψεις της, με τις απαγορεύσεις και τις καταπιέσεις, που μάλιστα την νεολαία του καιρού εκείνου. Θα μπορούσαν, οι τωρινοί νέοι, να πουν –όπως ο σαιξπηρικός Πίστολ– «ο κόσμος για μένα είναι ένα στρείδι, που θα τ' ανοίξω εγώ με το σπαθί μου».

Μόνο που το «σπαθί» είναι δίκικο. Αυτή ακριβώς η «ανοιχτή» κοινωνία της «αφθονίας» περικλείει προκλήσεις που, συχνά, μετατρέπονται σε παγίδες.

Η «αφθονία» γίνεται αντικατοπτρισμός, όπως για τους καμηλοβάτες της Σαχάρας, που όσο προσπαθούν να τον αγγίξουν και να τον γευτούν τόσο ξεφεύγει απ' τα χέρια τους...

Η «ανοιχτή κοινωνία» και οι «περισσότερες ευκαιρίες» μεταφράζονται, κατά κανόνα, σε κλειστές πόρτες και σε εμπαιγμούς...

Η αποτίναξη των απαγορεύσεων και της καταπίεσης ισοσταθμίζεται με ρήξη των «δεσμών αίματος» (που δεν είναι δα και «δεσμά») και με ανεμοσκόρπισμα της οικογένειας –όχι εξαιτίας των νεότερων μελών της...

Η απελευθέρωση των ερωτικών σχέσεων τις υποβαθμίζει, πολλές φορές, σε ανούσια σαρκική επαφή, και η ελευθερία κίνησης και **ψυχαγωγίας** τους κάνει έρμαια των εμπορών «τεχνητών παραδείσων»...

Οι πολλαπλάσιες προσβάσεις σε πλατύτερη μόρφωση, στομώνεται απ' την κακομοιριά και την παπαγαλία της ελληνικής εκπαίδευσης, ενώ η «αλιγγιά της **τελειοποίησης** της τεχνολογίας» με τα ΜΜΕ και τα Διαδίκτυα, μετατρέπει τους χρήστες του σε «βίδες» τους και τους απομονώνει απ' τον γύρω κόσμο...

Ο «κοσμοπολιτισμός» και η ακαριαία επικοινωνία με τα εκτός των τειχών μας, παίρνει μορφή πιθηκισμού ξένων μοντέλων και ηθών (που σπάνια είναι τα καλύτερα) και φτάνει σε μιαν άλλη ξενική κατοχή, χειρότερη απ' την στρατιωτική, επειδή είναι εκούσια...

Όλα αυτά –που κανένας δεν τ' αγνοεί– ενσταλάζουν σε πολλούς νέους ένα οδυνηρό αίσθημα απογοήτευσης, απ' όλους και απ' όλα και, προπάντων, απ' τους εαυτούς τους.

Νιώθουν ανήμποροι μπρος στις Σειρήνες του πολύφερνου κόσμου... ξένοι μέσα στο άδειο σπιτικό τους... ματαιόπονοι στα γρανάζια μιας στερείας παιδείας... αποτυχημένοι και ικανοί μόνο, για να πλουτίζουν τις στατιστικές της **ανεργίας**... ανδρείκελα θαυματουργών μηχανών, που βαθαίνουν τη μοναξιά τους...

Κι αν (ή όταν) αναζητήσουν αποκούμπι, βοήθεια, «πρότυπα», στον κόσμο των «μεγάλων», τι εισπράττουν; Κοινωνικό κανιβαλισμό, όπου το μέγα και μοναδικό ζητούμενο αποτελεί η οικονομική «επιτυχία» με κάθε μέσο και με κάθε θυσία (των άλλων)... τερατώδη μητροκτονία της Φύσης, λεηλασία κάθε πηγής ζωής μέχρις αφανισμού κάθε ζωής... πολέμους, γενοκτονίες, ολοκαύτωμα, σφαγές με το παλαιότατο προσώπιο του πατριωτισμού και του εθνικισμού, και με το νεότατο τοιούτο του ανθρωπισμού... φανατική μισαλλοδοξία για ιδέες, πρόσωπα, φυλές, που ιδανικό «τέλος» και σκοπός της είναι ο ολοκληρωτικός αφανισμός των «άλλων»...

Αντίδοτο για τα αδιέξοδα, τις απογοητεύσεις, την πνιγμονή: τα ναρκωτικά, με την τραγική ψευδαίσθηση πως θα τους χαρίσουν διέξοδο, ανάσες, «γοητείες».

Συζητώντας, χρόνια τώρα, με νέους του Κέντρου Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων, άκουγα πως παίρνοντας τη «δόση» τους, «ένοιωθαν να σηκώνονται πάνω απ' τη γη», να γίνονται «δυνατοί και μοναδικοί». Και, αυτήν την πλασματική «δύναμη», τη δοκιμάζουν σε βία και βανδαλισμούς –εκπαιδευμένοι ήδη από τη γύρω τους βιοτική βία, που την υπερπροβάλλουν οι μικρομεγάλες οθόνες, μαζί με αμέτρητες ταινίες, όπου οι πάντες «βιάζουν» τους πάντες, όπου πυρπολούνται και αφανίζονται τα πάντα, εκτός από τον Ένα, τον «σταρ»

που, επιπλέον, κερδίζει και «το κορίτσι». Τέτοιοι «σούπερμαν» νομίζουν πως γίνονται και αυτοί. Και, επιπλέον, δικαιωμένοι εκδικητές για τα όσα τους «ξεγέλασαν» και όσα δεν απόχτησαν...

Αυτό το πλέγμα απογοητεύσεων, ψευδαισθήσεων, εκδίκησης, κενού, γεμίζει τις έρευνες και τις στατιστικές.

Δεν χρειάζεται να πω ότι τα τραγικά τούτα παιδιά αποτελούν ένα ποσοστό μόνο της νεολαίας μας. Τα περισσότερα άλλα μένουν αλώβητα και πασχίζουν, μ' όλες τις αντιξοότητες, να χτίσουν μια υγιή ζωή, να μεταλάβουν όσα γόνιμα μπορεί αυτή να τους προσφέρει. Αλλά αυτοί δεν γίνονται «σταρ» στις μικρές οθόνες και στα «παράθυρα». Απλώς προσπαθούν να είναι «έτοιμοι και ώριμοι». Και, αυτό, είναι το καλύτερο «Millennium»...

Από την εφημερίδα **ΤΟ ΒΗΜΑ**

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1. Για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις να γράψετε στο τετράδιό σας το αντίστοιχο γράμμα της πρότασης και δίπλα την ένδειξη ΣΩΣΤΟ ή ΛΑΘΟΣ σύμφωνα με το κείμενο.
 - α. Οι ελληνο – γονείς δεν νοιάζονται για τη διαβίωση, την εκπαίδευση, την ψυχαγωγία των βλαστών τους.
 - β. Ένα μέρος της νεολαίας ευκαταφρόνητο, ναρκώνεται με παραισθησιογόνες ουσίες.
 - γ. Πάμπολλοι ρίχνουν τον λίθο του αναθέματος στους νεαρούς δράστες και επαναπαύονται.
 - δ. Το ανεμοσκόρπισμα της οικογένειας γίνεται εξαιτίας των νεότερων μελών της.
 - ε. Η τεχνολογία απομονώνει τους χρήστες της από τον γύρω κόσμο.
2. «Δεν χρειάζεται να πω ότι τα τραγικά τούτα παιδιά αποτελούν ένα ποσοστό μόνο της νεολαίας μας. Τα περισσότερα άλλα μένουν αλώβητα και πασχίζουν, μ' όλες τις αντιξοότητες, να χτίσουν μια υγιή ζωή, να μεταλάβουν όσα γόνιμα μπορεί αυτή να τους προσφέρει». Ποιά θέση διατυπώνει ο συγγραφέας στο παραπάνω απόσπασμα;

Μονάδες 10

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

1.
 - α. Να δώσετε έναν άλλο τίτλο στο κείμενο. **Μονάδες 5**
 - β. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο στην παρακάτω παράγραφο: «Εκείνο που, φοβάμαι, μας απασχολεί ... και τα χατζιλίκια». **Μονάδες 5**
2.
 - α. **Παραβατική – προλήψεις – ψυχαγωγία – τελειοποίηση – ανεργίας:** Να βρείτε και να γράψετε σε ποια συνθετικά μέρη χωρίζονται οι παραπάνω λέξεις. Επίσης για καθεμιά από τις λέξεις αυτές να δώσετε μία σύνθετη που να έχει το ίδιο δεύτερο συνθετικό. **Μονάδες 5**
 - β. Ποιος είναι ο τρόπος ανάπτυξης της παρακάτω παραγράφου: «Η σημερινή νεολογία κατατρέχεται ... εγώ με το σπαθί μου». Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. **Μονάδες 5**

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

1. Να αποδώσετε την περιλήψη του παραπάνω κειμένου, σε 120 περίπου λέξεις. **Μονάδες 20**
2. Ο συγγραφέας αναφέρει, ότι ένα μέρος της νεολαίας εμφανίζει παραβατική συμπεριφορά, κυρίως με πράξεις βίας και χρήση ναρκωτικών ουσιών.
 - α. Πού οφείλεται η παραβατική αυτή συμπεριφορά των νέων;
 - β. Ποιοί μηχανισμοί άμυνας μπορούν να ενεργοποιηθούν προκειμένου να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της νεανικής παραβατικότητας;Υποθέστε ότι θα εκφωνήσετε το κείμενό σας σε εκδήλωση που θα πραγματοποιηθεί στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου σας με θέμα «Νεανική παραβατικότητα» (450 – 500 λέξεις). **Μονάδες 40**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1.
 - α. ⇒ Λ, β. ⇒ Λ, γ. ⇒ Σ, δ. ⇒ Λ, ε. ⇒ Σ
2. Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι οι νέοι που υιοθετούν παραβατική συμπεριφορά, δεν αποτελούν την πλειοψηφία της νεολαίας στην κοινωνία μας. Οι περισσότεροι όχι μόνο απέχουν από τέτοια φαινόμενα, αλλά προσπαθούν να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που τους παρέχονται και τις ικανότητες που διαθέτουν με τρόπο δημιουργικό. Αυτό δε σημαίνει ότι τα προβλήματα και οι δυσκολίες είναι για αυτά τα παιδιά λιγότερο ανώδυνα. Αποδεικνύεται όμως ότι είναι σε θέση να αγωνιστούν χωρίς να καταφεύγουν σε λύσεις απελπισίας.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

1.
 - α. «Σημείο των καιρών, η νεανική παραβατικότητα».
 - β. Πανάκεια των νεανικών προβλημάτων το χρήμα.
2.
 - α.

πρά + βαίνω	→	συμβατικός
προ + λαμβάνω	→	σύλληψη
ψυχή + άγω	→	παιδαγωγικός
τέλειος + ποιώ	→	παραποίηση
αν- + έργο	→	πάρεργο
 - β. Η παράγραφος αναπτύσσεται με τη μέθοδο της σύγκρισης – αντίθεσης. Ο συγγραφέας συγκρίνει τα χαρακτηριστικά της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας και κυρίως τις δυνατότητες που αυτή προσφέρει στους νέους (φυσικά ... ψυχαγωγίας) με τις δύσκολες συνθήκες και τις στέρσεις που χαρακτήριζαν την Ελλάδα στις προηγούμενες δεκαετίες (παρά ... καιρού εκείνου). Πρόθεσή του είναι να δείξει ότι οι νέοι σήμερα βρίσκονται σε καλύτερη θέση κι έχουν περισσότερες ευκαιρίες απ' ότι στο παρελθόν. Η τελευταία περίοδος «θα μπορούσαν ... με το σπαθί μου» θα μπορούσε να θεωρηθεί ως χρήση αναλογίας καθώς ο συγγραφέας βάζει τους σημερινούς νέους να υιοθετούν τη φράση του Σαίξπηρικού Πίστολ.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

1. Ο Μάριος Πλωρίτης στο άρθρο του «Νέοι, Ναρκωτικά, βία» ασχολείται με το πρόβλημα της βίας και των ναρκωτικών που πλήττει τους σημερινούς νέους. Στηριζόμενος σε στατιστικά δεδομένα παρατηρεί ότι η αλματώδης επιδείνωση του φαινομένου αποτελεί μια πραγματικότητα. Αξιολογεί ως βασικό αίτιο τις πολυάριθμες αντιφάσεις που αυτοί βιώνουν. Αφενός οι σημερινοί νέοι απολαμβάνουν μια πιο άνετη («κοσμοπολίτικη») ζωή, αφετέρου ο καταναλωτισμός, η ανεργία, η κρίση του οικογενειακού θεσμού, η στείρα παιδεία και η παγκοσμιοποίηση οδηγούν στην απογοήτευση και στην αποξένωσή τους. Στη συνέχεια υποστηρίζει ότι οι νέοι καταφεύγουν σε παραβατικές εκδηλώσεις στην προσπάθειά τους να λυτρωθούν από μια πραγματικότητα που πληγώνει. Επιλογικά διευκρινίζει ότι το πρόβλημα αφορά μία μόνο μερίδα των νέων, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό τους αγωνίζεται να χτίσει ένα καλύτερο μέλλον.

2. Αγαπητοί συμπολίτες,

Η σημερινή εκδήλωση αφορμάται από την αύξηση των φαινομένων νεανικής παραβατικότητας στις μέρες μας και τις οδυνηρές επιπτώσεις που αυτή επιφέρει όχι μόνο στο χώρο της νεολαίας αλλά και στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

Η παραβατική συμπεριφορά των νέων οφείλεται:

• Πρωτίστως **στην οικογένεια** που:

- μένει αδρανής, ανάληκτη στα σύνθετα προβλήματα των νέων και ιδιαίτερα των εφήβων → μοναξιά, πάθος για εκδίκηση γι' αυτήν την απάθεια
- η ίδια συχνά προσφέρει πρότυπα βίας (ενδοοικογενειακή βία).
- δεν επιτελεί σωστά το ρόλο της ως φορέας κοινωνικοποίησης των νέων καθώς δίνει προτεραιότητα στην κάλυψη των υπερκαταναλωτικών αναγκών των παιδιών και όχι στην προβολή των ανθρωπιστικών αξιών.

• **Το σχολείο** ως φορέας αγωγής και κοινωνικοποίησης που:

- εξαντλεί τους ρόλους του στον μορφωτικό τομέα, είναι αποκομμένο από τη ζωή, δεν προάγει προβληματισμό σχετικά με σύγχρονα αντικοινωνικά φαινόμενα, δεν εξανθρωπίζει.
- όταν παρουσιάζονται ενδοσχολικά αντίστοιχα φαινόμενα, τα ποινικοποιεί αντί να στοχεύει στο σωφρονισμό → αναπαραγωγή βίας και αναρχισμού εκ μέρους των μαθητών ως εκδίκηση.
- ενίοτε προβαίνει σε διακρίσεις και απαξιώνει έμπρακτα την ισότητα και την ισοτιμία, τις οποίες και διατυμπανίζει.

• **Τα ΜΜΕ** που:

- ανάγουν τη βία και την παρανομία σε «ψυχαγωγικό» θέαμα και αναδεικνύουν τους αιμοσταγείς πρωταγωνιστές
- ακόμα και όταν στιγματίζουν την καθημερινή βία, το κάνουν άμετρα καταλήγοντας στην ηρωοποίηση των παρανόμων.
- Το φαινόμενο της **μαζοποίησης** που αιχμαλωτίζει τη νεολαία, όταν η ίδια η κοινωνία δε διαθέτει σταθερό σύστημα αξιών ούτε υγιή πρότυπα για να πιστέψει ο νέος. Αντίθετα, κατασκευάζει είδωλα που οδηγούν στην ταύτιση και το φανατισμό → π.χ. βία στα γήπεδα, «χουλγκανισμός».
- Η αμεριμνησία της **πολιτείας** για δημιουργία χώρων εκτόνωσης και δημιουργικής έκφρασης (αθλητικά κέντρα, χώρους τέχνης και πολιτισμού, βιβλιοθήκες) ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα όπου η διαβίωση είναι ασφυκτική.
- Τα πολύπλοκα κοινωνικά προβλήματα όπως οι κοινωνικές ανισότητες έρχονται σε τρανταχτή αντίθεση με τον ιδεαλισμό των νέων → η βία έρχεται ως απάντηση στη διάψευση των νεανικών ονείρων.

Η αύξηση τέτοιων φαινομένων νεανικής εγκληματικότητας σε συνδυασμό με τις πολυποικίλες και οδυνηρές συνέπειες κάνουν επιτακτική την ανάγκη ριζικής αντιμετώπισης του προβλήματος.

Ειδικότερα:

✓ Οι βασικότεροι φορείς κοινωνικοποίησης, δηλαδή **η οικογένεια και το σχολείο** οφείλουν:

- να επαναπροσδιορίσουν το ρόλο τους, να σκύψουν με εμπριθεία πάνω από το ζήτημα της αγωγής των νέων → γαλούχηση με τις αξίες του σεβασμού, της ανεκτικότητας, της αλληλεγγύης, της δημοκρατίας, χωρίς τον κομπασμό της αυθεντίας.
- να αφουγκράζονται τις νεανικές ανησυχίες και τους προβληματισμούς με αγάπη και διαλλακτικότητα, να διεξάγουν γόνιμο διάλογο μαζί με τους νέους, ώστε να τους προσανατολίζουν στον υγιή χειρισμό τους και στην εξεύρεση διεξόδων.

✓ **Η πολιτεία** είναι αναγκαίο:

- να δημιουργήσει περισσότερους χώρους εκτόνωσης και δημιουργικής απασχόλησης (αθλητικά κέντρα, χώρους τέχνης και πολιτισμού, βιβλιοθήκες)
- να αποτελέσει η ίδια πρότυπο ανθρωπισμού μέσα από τη φροντίδα για την επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων και μέσα από την υιοθέτηση του διαλόγου ως μέσο επίλυσης διαφορών. Η βία της εξουσίας δε δικαιολογείται
- να ελέγξει ουσιαστικά τα ΜΜΕ, ώστε η λειτουργία τους να εξαντλείται στη γνήσια ψυχαγωγία και την ορθή ενημέρωση

Αν τηρηθούν όλες οι παραπάνω προϋποθέσεις θα μπορούσαμε να περιορίσουμε τις διαστάσεις του προβλήματος και να αποτρέψουμε την επιδείνωσή του.

Ευχαριστώ που με ακούσατε.

Επιμέλεια

Ασσαριωτάκη Μαρία • Καλουτσάκης Αγησίλαος
Χρονάκη Κατερίνα